

der gives inden for den militære tjenestetid, i hele kontraktperioden have adgang til fritidsundervisning i form af civile aftensskoler, brevs skoler og særlige af forsvarret etablerede fritidskurser.

Da en stor del af de frivillige må antages at være ufaglærte med folkeskoleuddannelse, vil formentlig især muligheden for en lærlingeuddannelse kunne gøre den frivillige tjeneste attraktiv. En sådan uddannelse kan imidlertid først tages op efter forhandlinger med erhvervsorganisationer m. fl. Det vil derfor ikke være muligt på nuværende tidspunkt at opstille et samlet program herfor, men der vil formentlig efterhånden kunne fremsættes tilbud for ét fagområde ad gangen, afhængigt også af de stedlige uddannelsesmuligheder. Kun inden for enkelte teknisk betonedede tjenesteområder fører selve den militære tjeneste til en uddannelse svarende til anerkendte civile uddannelser. Inden for visse håndværks- og kontoruddannelser kan eventuelt en civil teoriundervisning støttes af den militære praksis under tjenesten.

For udlærte håndværkere kan der blive tale om praktiske kurser af kortere varighed ved de teknologiske institutter.

Blandt de frivillige vil nogle måske være interesseret i en teoretisk uddannelse. Denne bør med de eventuelt nødvendige tilpasninger bygge på de gældende civile eksamenssystemer og kan omfatte fag, der tillader den frivillige at tage dele af eller hele uddannelsen til teknisk forberedelsesprøve, realeksamen, teknisk assistent eller de forskellige handelseksamener. Nævnes kan også mesterprøvekursus og virksomhedslederuddannelse samt teoretisk uddannelse ved de teknologiske institutter for udlærte håndværkere. Den teoretiske uddannelse kan formentlig i modsætning til lærlingeuddannelsen iværksættes forholdsvis hurtigt.

Ved siden af lærlingeuddannelsen og den teoretiske uddannelse bør der søges gen-

nemført korte kurser for ufaglærte, der ikke gør dem til faglærte, men som de vil kunne have udbytte af ved deres tilbagevenden til civilt erhverv. Som eksempler kan nævnes bygningsarbejderuddannelse, motorpasser- og maskinpasseruddannelse og påtænkte uddannelser som industriarbejder og transportarbejder.

Det bør tilstræbes, at uddannelsen, såvel den faglige eller praktiske som den teoretiske, gives på en sådan måde, at der inden for det enkelte kontraktår gives en afrundet uddannelse, der dels har værdi i sig selv (for den teoretiske uddannelses vedkommende f. eks. ved færdiggørelse af et eller flere fag), og dels kan danne grundlag for en fortsættelse af uddannelsen.

Undervisningen bør i alle tilfælde, hvor mulighederne er til stede, henlægges til civile undervisningsinstitutioner, og oprettelsen af særlige faglige skoler må anses for at ligge uden for forsvarrets rammer.

Med henblik på at støtte gennemførelsen af en under den frivillige tjeneste påbegyndt uddannelse eller for at hjælpe frivillige, der efter tjenesteperiodens udløb er interesseret i at gennemgå en uddannelse, som de ikke har kunnet opnå i tjenestetiden, foreslås det at yde et tillæg til den almindelige bonus. Dette tillægs størrelse bør afhænge af tjenestetidens længde og uddannelsens omfang, og dets udbetaling må bero på, om uddannelsen gennemføres.

Civilundervisningen for frivilligt personel bør følges op af en ved forsvarrets velfærds-tjenestes medvirken tilrettelagt erhvervsrådgivning, der på grundlag af det civile arbejdsmarkeds behov og den enkeltes forudsætninger kan råde og vejlede ham om, hvilken uddannelse han bør søge, og som ved hans hjemsendelse kan formidle en arbejdsanvisning og eventuelt hjælpe ham til at få adgang til at påbegynde eller videreføre en uddannelse.